

„Primorski List“
izhaja vsaki 1., 10., in
20., dan v mesecu. Ce-
na za celo leto 1 gl.
50 n., za pol leta 75 n.
Posamezne številke se
dobivajo v tabakarnah:
Nunske ulice in Šolske
ulice po 4 nov.

PRIMORSKI LIST

Boučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja

Uredništvo in upravnštvo
mu je v Gorici, Nunske
ulice št. 10. — Nefran-
kovana pisma se ne
sprejemajo. Rokopisi se
ne vračajo. Upravnštvo
sprejema oglase in na-
znanila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič.

Lastnik: Konzorcij „Primorskega Lista“.

Tiska: Hilarijanska tiskarna.

Prvo izdajo današnje številke nam je sl. c. kr. državno pravništvo zaplenilo s tem le odlokom:

Gospod J. Marušič,
odgovorni urednik „Primorskega Lista“
tukaj.

Obveščujem Vas da sem današnja številka „Primorskega Lista“ zaradi sestavka: „Krščansko-socialni shod v Gorici“ (§ 6 in 7 odst. od besede „Sploh vse do sužnjev-nemaničev“). (§ 13 in 14 odst. od besede „Ta stanova“ do za „kapital“) zaplenil, in da je ob enem uže tukajšne c. kr. glavarstvo naproseno, naj zaseže vse primerke nahajajoče se v vredništvu, v Hilarijanski tiskarni, v prodajalnicah in družih javnih prostorih.

V Gorici dne 11. jan. 1898.

C. kr. državni pravdnik:
VIDULICH.

Krščansko-socialni shod v Gorici.

Dne 2. t. m. vršil se je veličasten delavski shod v Gorici v Sudovi dvorani. Zbralo se je bilo nad 600 delavcev iz mesta in okolice. Tudi trije gg. poslanci so se odzvali osebnemu povabilu ter so počastili shod, mej temi dr. Anton Gregorčič, zastopnik pete, že tako znane „delavske“ kurije na Dunaji. Glavarstvo je delalo sitnosti. Menilo je, da bo javen shod, ker je videlo tako veliko množico pred Sudovim hotelom. Ko pa se je javilo dotični oblasti, da se je vabilo le na imena in je ustop dovoljen le proti vabilu, da so torej izpolnjene vse zahteve, ki jih tirja §. 2. zbor. zak. so shod dovolili. Vršilo se je vse v najlepšem redu.

Za predsednika so izvolili na predlog g. Knavsca, ki je zborovalce pozdravil, p. n. dr. Ant. Gregorčiča. Ta se je zahvalil za zaupanje, katero so mu izrazili zborovalci z gromovitim „živio“! Prvi je govoril kapelan Knavs iz St. Petra o kršč. socialnem načrtu. Dokazal, da sedanje položnje delavskih stanov, osobito tvorniških delavcev se v mnogočem prav nič ali le malo razlikuje od stanja sužnjev v stari poganski državi. Sam Leon XIII. izjavil je v sloviti delavski okrožnici, da je moderni kapitalizem vkoval delavske stanove v skoraj suženjski jarem.

Prav očitno je govornik pokazal, da je ta trditve slavnega papeža delavskega pri sedanjem pravočarstvu delavcev do cela opravičena. Delavec nasproti delodajalcu v tvornicah nima — pravice. Kar jih jima so le kapitalistične drobtince, pesek v oči; sicer pa vse dotične pravovarstvene določbe glede delavcev razlaga kapital, izvršuje kapital, kar se izvesno ne godi v njegovo škodo, marveč v obtežbo dela!

*Tukaj je zaplenjenih 27 vrstic.

G. govornik je potem zapored razložil točke krščanskega načrta slovenskih delavcev. Mnogokrat so mu zborovalci burno pritrdjevali. Na koncu mu je častital poslanec dr. Rojec.

G. Drmastia, kapelan v Solkanu, je povdarjal v jako lepem govoru moč in socialno silo sv. katoliške cerkve in deset božjih zapovedij. Del njegovega govora bodo bralci „Prim. L.“ itak brali v današnjem članku. Prihodnjic se bode nadaljeval. Tudi ta govor je bil burno pozdravljen!

Tretji je govoril Gostinčar, delavec v Ljubljani.

Dejal je, ker kapital zatira vse tri delavske stanove, treba jim je složno nastopati. Noben stan ne more sam zase obstojati brez drugih.

Celo sami samcati velekapitalisti pri vsih svojih milijonih ne bi mogli sami zase obstati, če se ne bi lotili dela! Kapital ni nič brez dela, delo pa tudi ne brez kapitala! Najmanje pa se morejo ohraniti obrtniki, brez kmeta in narobe!

Tukaj je zaplenjenih 22 vrstic.

To se bode zgodilo, kedar bode dotično zakonodajstvo preveval krščansko pravični duh. Prvo socialno delo delavskih stanov in temelj vsaki trajni reformi je tudi odločna, krščanska javna zavest. Geslo združenih delavskih strank, mora biti: Boj liberalizmu! Sloboda kat. cerkvi! Zakaj le kršč. kat. vera, ki jo je že dal stvarnik človeški družbi, samo ona opisuje človekovo naravo takó, kakoršna je, in je zategavoljo le ona glavna voditeljica k boljšim, k naravnim — t. j. pravičnim, od Boga zaukazanim razmeram v človeški družbi.

Ker pa socialni demokratje zame-tajo naravna načela, kakor se javljajo v luči božjega razodenja sv. kat. vere, oni nikdar se morajo trajno in uspešno rešiti delavstva, najmanje pa človeško družbo spraviti v naravni pravični tir. Priporočila „delavska društva“, „delavski časnik“, obrtne zadruge, kmečke posojilnice in kršč. moštvo!

Mej njegovim govorom bilo je vse tiho; gotovo je poslušalce zanimal govor priprostega delca! Na koncu ni hotelo biti konca „živio“ klicem. P. n. dr. Gregorčič se je na to zahvalil vsem govornikom in zborovalcem.

G. Drmastia pa je pozval zbor, da je izrekel zaupnico „slov. kršč. narodni zvezi“, ter nje odličnemu članu dr. Ant. Gregorčiču, Gromoviti „živio“ v odgovor so pričali, da je g. predlagatelj vsem govoril iz srca.

Delavci pa in vsi prisotni so bili vidno hvaležni za prirejeno podučenje. Skoda, da ni bilo desti časa, da bi se bila na shodu sprožila tudi misel o novem „delavskem“ časniku. Sicer pa je ta list po opisanem tako sijajno izvršenem delavskem shodu dovršeno dejanje. Zanj se je izreklo do 30 delavskih zaupnikov iz mesta in okolice. Izdajal ga bode „Konzorcij Pr. Lista“ vsak drugi in četrti četrtek vsakega meseca. Veljal bode za celo leto le 60 kr. Bo tedaj najcenejši list na Slovenskem. Pisal bode v smislu na shoda v Gorici izraženih načel. Zatorej kršč. slovenski delavci v Gorici in okolici ter v celi deželi naročite se na novi list „Delavski prijatelj“. Upravnštvo mu je ono „Pr. Lista“!

„Delavski prijatelj“ bodi dejanski sad zadnjega shoda v Gorici, ter temelj bodoči praktični organizaciji! Zaupniki na delo!

Cerkev in socialno vprašanje.

Socialno vprašanje trka z vedno večjo silo na vrata zakonodajalnih zborov; stanovi, ki si z dlanjo služijo kruh vedno glasneje tožijo o revščini ter iščejo vsakovrstnih sredstev v boji za svoj obstanek. Mnogo se govori in piše, kako naj bi se rešilo delavsko vprašanje, toda svetujejo se v ta namen jako različni pripomočki.

Leon XIII. pa piše v okrožnici „Rerum novarum“, da brez vere in cerkve se ne zboljšajo sedanje neugodne razmere delavskih stanov. Mi še enkrat povdarjamo, govori Leon XIII.: „Ako pri rešitvi socialnega vprašanja ne dajo cerkvi veljavne besede, brezvspešni bodo

vsí človeški poskusi.“ Cerkev je torej poleg drugih činiteljev prva poklicana, da rešuje socialno vprašanje.

Cerkev, ki zastopa in brani vero, ima pred vsem v verskih resnicah in zapovedih mogočno sredstvo, s katerim približuje reveže in bogatine, delavce in delodajavce. Njeni nauki in njene zapovedi opozarjajo oba stanova na nju dolžnosti, zlasti jima naročajo, da spolnujeta zapovedi pravice. Zapovedi božje in cerkvene so prave socialne zapovedi; so zapovedi, ob katerih spolnovanju bi se življenje v človeški družbi vravnalo po načelu pravičnosti. Vzemimo n. pr. tretjo božjo zapoved: „Posvečuj praznik“! Bog je zapovedal človeku 6 dni delati, sedmi dan pa počivati. Nedelja je dan počitka za telo, pa tudi dan počitka za dušo. Nedelja je družinski dan, na kateri oče zopet prebiva v krogu svojih otrok in žene, ko ga poprej celih 6 dni niso skoraj videli. Vzemite delavcu nedeljski počitek in razrušili ste družino; ljudje, ki so si najbližji, se ne vidijo več.

Da tretja zapoved je res socialna zapoved.

Četrta zapoved: „Spoštuj očeta in mater!“ ne uči samo dolžnosti otrok do staršev in obratno; v njej se zabičujejo tudi dolžnosti podložnih do predstojnikov in predstojnikov do podložnih. Dokler se ta zapoved spolnuje, dokler delodajalci in predstojniki zapovedujejo v duhu četrte zapovedi, dokler delavec in podložni v duhu četrte zapovedi ubogata, kako lepo razmerje in soglasje se mora razvijati v družabnem življenju človeštva.

Četrta zapoved je socialna zapoved. Koliko revščine in uadlog mora odpasti z dnevom, ko četrta zapoved v družbi stopi zopet v veljavo. Vsa družabna sreča človeštva je zapopadena v četrta zapovedi.

Peta zapoved: „Ne ubivaj!“ Ne ubivaj samo s silo; tudi ne smeš nikomur pustiti stradati in trpeti pomanjkanja, nikogar sovražiti in preganjati. Z ljubeznijo in odkritosrčnostjo ravnaj z vsakim.

Ta zapoved zapoveduje zmernost, ki je toli potrebna vsem stanovom. Da peta zapoved je socialna zapoved. Ko stopi v veljavo v človeški družbi, prenehati mora zatiranje in izmозgovanje delavskih stanov.

„Ne kradi!“ glasi se sedma zapoved. Ta prepoveduje vsako krivico, prepoveduje zatiranje ubožcev, krivično izkoriščevanje potrebnega. Vse, kar nasprotuje pravičnosti je Bog prepovedal v sedmi zapovedi. Človeška družba prične naj spolnovati sedmo zapoved in celo človeško družbo prevleč bode nov oživljajoč duh, nova moč.

Navel sem samo nekatere zapovedi v dokaz, da le zapovedi cerkve morejo zopet urediti človeško družbo. Zato cerkev uči delavca; „Zvesto izvršuj določeno delo, za katero si se zavezal pristo in s pravično pogodbo. Ne delaj gospodarju nobene škode ne na imetji, ne na osebnosti. Če braniš svoje pravice, ne delaj sile in ne snuj upora. Ne družij se z zlobnimi ljudmi, ki te motijo s slepilnimi nadami, a ti zapuščajo le grenko prevaro in pogin.“

Gospodarjem in delodajalcem pa kliče cerkev: „Ne postopaj z delavci kakor s sužnji, spoštuj njih osebno vrednost, ki je toliko večja, ker so kristijani. Rokodelstvo in delo ne ponižuje človeka, zato vsakdo, ki krščansko misli, delavcem prišteva v čast, da si z mnogimi težavami branijo in ohranjujejo svoje življenje. Nečastno je izsesaviti ljudi v svojo korist in jih toliko ceniti, kolikor je vredna njih delavska moč. Ozirajte se tudi na duševni blagor in verske potrebe svojih delavcev. Dovolite delavcem toliko časa, da morejo kakor kristijani izvrševati svoje verske dolžnosti. Krivično je delavcem nakladati več dela, kakor ga premorejo njih moči, ali pa zahtevati od njih taka dela, ki niso primerna njih starosti in spolu. Pred vsem pa opominja cerkev delodajalce, nikar ne pozabiti načela: Vsakemu svoje! Po tem načelu se mora nepristranski vrejevati

tudi plača, kajti delavcu zadrževati zasluženo plačo, to je vnebovpijoč greh.“

Da, obstoječi razpor z vseni vzroki v človeški družbi se odstrani, kakor hitro v njej zavladajo zapovedi božje. Cerkev pa ima še druga določila, naravno mnogo popolnša, vodeča po pravi poti človeški razum, in s temi premostuje človeško družbo razdvajajoči prepad.

Vsak človek hoče, da ga drugi ljubi, spoštuje. Tudi ubogi trpin, delavec želi, tirja, da se tudi njega spoštuje, kakor človeka po božji podobi stvarjenega. A kako naj spoštuje bližnjega, kdor v svojem bližnjem vidi le potomca opice, kacega orangutanga ali pa gorile iz afrikanških gozdov, kdor v človeku ne vidi drugega nego popolneje razvito živalsko bitje. A vera naša in cerkev, nje varhinja, nas učite, da je človek stvarjen od Boga, stvarjen po božji podobi. Le, kdor veruje resnico, da imamo vsi ljudje enega skupnega očeta, Boga, le oni vidi v svojem bližnjem, naj je tudi delavec, res svojega brata. Bratje in sestre so vsi ljudje, dokler spoznavajo enega skupnega očeta nad seboj. Zato je največja nesmisel, da socialni demokratje toliko kriče o bratstvu delavskih stanov, tajé pa skupnega očeta — Boga.

Vsakdo, ki se resno peča s zboljšanjem žalostnih družabnih razmer, mora tirjati, da se oni, ki so obdarjeni s posvetnim blagom, ne prevzamejo vsled svojega bogastva. Da ne živé samo uživanja, mariveč da od tega, kar jim preostaja, delé s bližnjim, ki je potreben. Toda če s tem življenjem konča vse, če ni nobene večnosti, kdo more zameriti bogatino, da srečo, ki mu jo je slučaj vrgel v naročje, vživa le sam, da skrbi le za lastno ugodnost. Ako po tem življenju ni ničesar, ako ni večnosti, potem mora človek skrbeti, da se že na tem svetu nauži in navžije.

Delavec pa pravijo, naj ne obupuje! Toda pojdite, tolažite trpina brez vere, brez žive vere v posmrtno življenje in plačilo. Čemu naj trpi, čemu naj strada in ne stokrat rajši umrje, ako ni večnosti, ni plačila po smrti. Pozemeljsko življenje brez večnosti ni vredno trpljenja v človeškem življenju.

A vera naša nam pravi, da pravo življenje naše prične še le po smrti, da čaka vsakega plačilo. Cerkev opozarja bogatine in reveže na večnost, na plačilo in kazen po smrti, ter s to resnico navaja njene človeške družbe k spolnovanju njihovih dolžnosti.

Cerkev uči bogatine s sv. evangelijem: „Cesar imate odveč, dajte bogu!“ Kdor ima več kakor potrebuje za živež in svojemu stanu primerno življenje, ta naj pomaga trpečim bratom in deli miloščino. Odrešenik sam pravi: „Kar ste mojemu najmanjšemu bratu storili, to ste meni storili.“

Reveže in delavce pa uči cerkev, da revščina ni sramota v oči večne resnice. Sin božji privzel je rednikom ubožega tesarja, v njegovi hiši je živel, ter mu s svojimi božjimi rokami pri delu pomagal do 30. leta. Živel je v ubožstvu ter nas učil, da le čednost zagotovi večno plačilo.

Tako deluje cerkev s svojimi zapovedmi in nauki za rešitev družabnega vprašanja. S temi božjimi nauki se zasilje socialno brezdnost, nastalo med delavci in bogatini ter utrjuje prava krščanska bratovska ljubezen. Cerkev sega v človeško srce ter vzgaja in prenavlja ljudi po božjih naukih, na krščanski podlagi, ona vrejuje vse javno in zasebno življenje. Le v cerkvi in nje naukih najti je človeški družbi rešitve.

(Pride še.)

*) Okrožnica Leona XIII. iz 1. 1891.

Za pravdarje.

Od 1. januarja 1898 dalje se bomo v Avstriji v civilnih (nekazenskih) zadevah pravdali po novih postavah.

Te nove postavbe pa določujejo samo način, po katerem se ima strankam pri sodiških krojiti pravica, to je: ure-

jevale bodo le (civilno) pravnno postopanje. Postave, ki določajo, kaj je pravica ne gledé na nastalo pravdo, ostanejo neizpremenjene.

No, čas je že bil, da smo se tudi v Avstriji zganili na tem polju!

Dosedanje naše civilno-pravne postave, katerih najvažnejša šteje že več kot sto let, so bile podobne staremu, okornemu poslopju, na katerem so zaporedet prezidavali in dozidavali vsi gospodarji drug za drugim, brez enotnega načrta, vsak po svojem ukusu, kakor je ravno nanesla prilika ali potreba.

Lahko si je misliti, da takega poslopja ni bilo lepo videti od zunaj, še manj prijetno pa je bilo prebivati v njem, tako tesno in zadušilo je bilo vse! — Prav torej, da so to starino z večine podrli in na njenem mestu zgradili novo poslopje, ki boljše vstreza novodobnemu življenju. — V čem se novo civilno-pravno postopanje razločuje od starega? Temu vprašanju ni lahko odgovoriti na kratko.

Morda jo bomo še najbolje pogodili, ako rečemo: Novo pravnno postopanje se razločuje od starega približno tako, kakor se je že dosedaj razlikovalo postopanje v pravnih za malotne zneske (do 50 gl.) od postopanja v pravnih za večje zneske ali za druge pravne predmete. V dosedanjem malotnem (bagatelnem) postopku veljala so namreč z večine že vsa ona načela (pravila), ki se po novih postavah uveljavijo tudi v vseh drugih vrstah pravih.

Najvažnejša načela, po katerih so bode novo postopanje razločevalo od prejšnjega, bi vtegnila biti ta-le:

1. Razpravljalo se bode kolikor mogoče *ustmeno*. Do sedaj so namreč stranke, zlasti če so jih zastopali odvjetniki, redno obravnavale v spisih.

Pismena ni bila navadno samo tožba, pismen je bil tudi odgovor, replika, duplika itd., v pisni obliki izrekala se je tudi razsodba itd. Dosledno ni mogel sodnik praviloma soditi na podlagi tega, ker je sam videl in *slisal*, ampak na podlagi tega, kar je *bral*.

2. Sodnik bode redno sodil po svojem prostem, seveda utemeljenem *prepričanju*. Dosedaj so mu postave same velele, kedaj mora katero stvar za resnično imeti. Tako je moral verjeti n. pr., kar ste dve takozvani „klasični“ pričci potrdili pod prisego, tudi če jima je na nosu bral, da se lažeti. Edna sama še tako poštena in verodostojna pričca pa ni našla navadno dovolj vere brez drugega dokazila itd.

3. Sodniki ostanejo po možnosti isti od začetka do konca pravde, posebno bode to veljalo o (glavnem) ustmenem razpravljanju, na podlagi katerega so bode izrekla razsodba. Ravno ker se je dosedaj sodilo na podlagi spisov, se je moglo zgoditi (in je tudi mnogo škodilo), da je v eni in isti pravdi sodelovala lahko nepregledna vrsta sodnikov pri vsakemu naroku druž: eden pri odgovoru, drugi pri repliki itd. tretji pri zaslišanju prič, in Bog ve komu so vsi spisi prišli v roke, da je naposled po njih izdelal razsodbo.

4. Razpravljanje in sprejem dokazov, posebno pa ona obravnava, na katere podlagi se bode neposredno izrekla ali izdala razsodba, se bode vršila *javno* in vsakemu dostopno, kakor se že sedaj vršijo razven malotnih, tudi kazenske razprave.

Dosedaj so bile civilne obravnave, v kolikor se more sploh govoriti v obravnava, redno dostopne samo strankam in njihovemu zastopnikom.

5. Sodišča bode imela večjo oblast do strank in do pravnega predmeta, kot so jo imela dosedaj. To bo imelo med drugim tudi to dobro posledico, da se sodišča ne bodo dala več tako za nos voditi, kot so jih dozdaj lahko vodile zanikerne ali zlovoljne stranke. Pravde niso igrača; *tudi zato niso, da bi se ž njimi dragi čas in denar tratil brez vsake koristi in potrebe za pravi namen pravde, ki je konečna določitev in izpolnitev prepozne pravice.*

To so, kakor rečeno, nekatera važnejša načela, ki so se uveljavila po novem civilno-pravnem postopku; ugovorno pa je samo po sebi, da so to samo *pravila*, ki imajo tudi po novih postavah celo vrsto *izjem*.

Kako s dimo o teh novih načelih? Nič napačna se nam ne vidi. In *preverjeni smo, da se bode po njih v našem pravnem in pravnem življenju mnogo na boljše obrnilo.*

Seveda je črka mrtva, in duh je, ki oživlja. Tudi ima vsaka stvar dve plati, in da se na našem novem civilno-pravnem postopku pokažejo s časom tudi senčnate strani, zato je že preskrbljeno.

Eno dobro, in ne majhno smemo pa menda od novih zakonov *vsakako* pričakovati namreč to:

Lagali se bodo pravdarji pri sodiških tudi po novem letu, ker je v vsaki pravdi na eni strani krivica, ki si naravno ne more pomagati drugače kot z lažjo — toda z ozirom na javno, ustmeno postopanje ne bode mogla laž nastopati več tako predržno in brez srama, kakor je dosedaj nastopala v pravnih spisih, prostost sodnikov v nalaganju priseg in v svojem prepričanju sploh pa bode gotovo zaprečila marsikatero bogokletno krivo prisego.

Kakor rečeno: Z novim letom 1898 so se večinoma razveljavile stare civilno-pravne postave — v polni veljavi pa ostane vključ temu tudi v novem letu in nadalje *stara, slata vredna resnica: Boljša je suha poravnava ko tolsta pravda!*

Narobe svet.

Svet je velika uganka. Zakaj? Kdo zamore, ljubi bralci, to vprašanje rešiti kar na prvi hip. Da nam bode pa mogoče odgovoriti vsaj polagoma na postavljene „zakaj“, oglejmo si svet nekoliko natančneje in nadrobneje.

Povsodi, kamorkoli se ozremo; vidimo le prepire, mrzjenje in proganjanje. In to ne samo pri posameznikih, ampak tudi, in še v večji meri, pri celih narodih, v deželah in državah.

To mrzjenje in nasprotnost se vnema posebno v jezikovnih in narodnih zahtevah in vprašanjih. Tu ni prijenljivosti. Vsak hoče, da more njegova veljati.

Kaka škoda je n. pr. za Nemce na Češkem, ako se mora par tisoč njihovih uradnikov učiti češki jezik, da bodo mogli, ako treba, v celem češkem kraljestvu uradovati?

Kakšna krivica se godi Italijanom v Gorici ali v Trstu, ako *slovenski* otroci obiskujejo slovenske šole?

Zakaj se toliko protivijo ustanoviti slovenske šole, kakor jim postava velela?

Zakaj lovijo slovenske otroke in jih silijo v italijanske šole, delé brezplačno jim obleko in ušne pripomočke?

Kaj izgubijo Italijani s tem, da Slovenci v cerkvi Bogu hvalo pevajo in besedo božjo poslušajo v svojem jeziku?

Jeli morda ital. ali nemški narod in njihov jezik izgubi kaj na svoji veljavi in kulturi ako c. k. uradniki občujejo in uradujejo s Slovenci v slovenskem jeziku?

Zakaj se zastopniki raznih narodov toliko prepirajo, da celó pretepajo po deželnih in državnih zborih?

Zakaj ni več zaupanja, ljubezni in vzajemnosti med različnimi narodi na svetu?

Zakaj odrekajo liberalci duhovnikom in le *duhovnikom* volilno pravico in jih hočejo izbaciti iz javnega političnega življenja?

Zakaj hočejo brezverci in socialni demokratje izgajati narod brez vere v Boga in večnost?

Oh koliko je na svetu takih zakaj, na katere nam je težko odgovoriti! Pa ne le težko, ampak tudi nemogoče bi bilo da nam ni sam Bog prišel na pomoč. Po božjem razodenu pa vemo, zakaj da je svet taka uganka. Zato pravi sv. pismo, *ker svet v hudobiji tiči*. Ta, svet je ohol, zloben, zaviden, krivičen in sebičen. Iz tega izvira vse proganjanje, vse sovraštvo, vse prepir med narodi, z jedno besedo, vse zlo na svetu.

Vse to pa neti in podpihuje neka skrivna družba, ki ji pravimo framasonska, s svojim časopisjem in brezverskim slovstvom, katero povsod smeši in blati vse kar je nam katoličanom sveto, blago in dobro. Zasljepljeni svet pa ne sprevidi njenih skrivnih namenov. Kajti med tem, ko se narodi prepirajo in kavsajo, si židovski liberalci, kapitalisti, oduhuhi in framasoni polnijo žepa in smejejo njih neumnosti.

Socialni demokratje pa si zadovoljno manejo roke, pričakujé krize nezadovoljnosti in konečno revolucije!

Dopisi.

Iz Trsta „Il Risorgimento. Giornale Austriaco — Istriano, Organo Cristiano-Sociale.“ Tako se glasi list, ki je začel izhajati meseca oktobra l. 1897. dvakrat na mesec v Rovinju.

„Il Risorgimento — Vstajenje — prenovljenje. Lepa, pomembna, k novemu življenju bodeča beseda! A še lepše, nade — in tolažbe polno podjetje, izdajati pod tem naslovom list, ki ima namen preosnovati na krščanski podlagi žalostni položaj tužne Istre. Kdo ga ne bi pozdravil? Kateremu dobromislečemu

ni zradostilo srce, prijemšemu prvokrat imenovani list v svoje roke? Marsikateremu, obupajočemu nad usodo Istre, se je obudila iskrica upanja, da je vendar prišel čas, da zavlada tu mir med narodi pravi mir krščanskega bratoljubja. Z veliko zanimivostjo smo prebirali v vsakem listu članek za člankom, občudovali njega v resnici krščansko pisavo. Bili smo že prepričani, to bode poštna italijanska stranka, s katero se bodo z največjim veseljem družili naši zasto pniki, naša duhovščina in žnjo ves slovanski rod.

Prišli so prazniki božični, prazniki miru in ljubezni. Pričakovali smo, da nam prinese ta list o tej priliki gotovo primeren članek, kako naj bi se družili različni narodi Istre na krščanski podlagi v pravično, družabno življenje. — A motili smo se. — Sporedno „Amicom“ prinesel nam je tudi ta članek: „La nostra lingua“, članek, ki nam je odzvel vse upanje v boljšo bodočnost. —

„Nell'Istria nostra sarebbe stoltezza pretendere di estirpare l'elemento italiano cioè voler surrogare al nostro un'altro idioma, come si pretenderebbe da taluni, lo slavo, „po naše.“ V naši Istri bi bila neumnost si prizadevati uničiti italijanski jezik, t. j. hoteti nadomestiti naš — z drugim jezikom, kakor se zahteva od nekaterih, s slovanskim.“ Tako se glasi v imenovanem članku.

Kdo neki hoče uničiti vaš jezik? Ali mar smatrate to, da zahteva slovanska večina svoje pravice v javnosti, za uničenje italijanskega življa? Če je temu tako, po tem mora biti res slaba vaša podlaga, da uvidite v tem končanje lastnega naroda.

Pisatelj teh vrstic se je pogovarjal za časa državnih volitev z nekim inteligentnim a zelo radikalnim pristašem laške liberalne stranke v Istri. Tudi ta je tožil, da hočejo Slovani uničiti Italijane Istre. A odgovorilo se mu je: „To ni res, Slovani zahtevajo le svoje pravice, a spoštujejo vašo narodnost. Povejte mi le en slučaj, da bi hotel kateri naših poslancev ali naših narodnih voditeljev uničiti vaš jezik, takoj prestopim k vaši stranki. A kaj je odgovoril? Rekel je: Tega ne morem navesti. Vendar se Slovani kaj lahko pričue našemu jeziku, a mi ne vašemu. Torej naj bi se vsi Slovani poštaljančili, tako da bo le en jezik in ta italijanski. A zavrnilo se ga je: Tega se ne sme pripustiti, ker to bi bilo zelo *neliberalno*, protinaravno, nasilno in sramotno za ves kulturni italijanski narod.“ — In umolknil je.

Če nam že lažiliberanci niso pravični, bodite nam pravični vsaj vi, resnično krščanski-socialni.

Nepotrebna je vaša zahteva v imenovanem članku „noi domandiamo, che la lingua nostra — cioè l'italiana — ottenga favore ed incremento, essendo essa in primo luogo „po naše.“ mi zahtevamo, da naš jezik t. j. italijanski, zadobi naklonjenost in naraščaj, da je on na prvem mestu.“ Mar zahtevate še večjo naklonjenost, kakor jo že imate? Ali ni vaš jezik povsod na prvem, — ja na edinem mestu? Ne dobiva naše slovansko ljudstvo le: „Libretto steurale,“ „Foglio di possesso“, „Ordine di pagamento“, „Monitorio“, „Instanzzo“ i. t. d. Mar hočete še večji „favore“? Večje naklonjenosti pač ne morete več dobiti! A niste še zadovoljni! Nima li italijanska manjšina ves deželni odbor v svojih rokah? Nima li ona še dovolj svojih 21. deželnih poslancev, med tem ko jih ima slovansku večina le 9.? Se ne uraduje na vseh javnih oblastih le italijanski? — Zdaj se nam, da imate oči, a ne vidite, ušesa, a ne slišite, ali pa krivično srce. Eno mora biti gotovo.

Res, da priznavate: „Gli slavi dell'Istria . . . sono nostri fratelli“. „Slovani Istre . . . so naši bratje“. A neresnično je kar dalje trdite: „essi sono un frammento di nazione slava, che vive sparso sul suolo Istriano“ — „oni so odlomek slovanskega naroda, ki živi razkropljen pa isterski zemlji“. Pojdite od Učke do Pirana, od Divače do Pole, t. j. obhodite Istro od v shoda do zahoda, severa do juga, čuli bodete slovanško govoricno. Razun par italijanskih mest v sredini, in mest na obalah morja, je vsa dežela slovanska. To se pač ne more imenovati le „odlomek slovanskega naroda, ki živi razkropljen“. Vzemite v roke zadno ljudsko štetje, to vam kaže okroglo 187.000 Slovanov in le 111.000 Italijanov v Istri. Če pomislimo, da so zlasti v občinah Umag, Buje in Oprtlje zapisali kakih 25.000 Hrvatov za Italijane, po tem moramo reči, da je v Istri 213 Slovanov in le 113 Italijanov. Tega nam ne morete ovréti. (Pride še)

Iz Trsta. Nov bratec. V Trstu so ustanovili krščanski socialisti italijanske

narodnosti nov list: „L'Avvenire“ (bodočnost). Urejuje se Via Solitario, št. 12, III., izhajati hoče vsak drugi in četrti petek v mesecu in stane 80 novč. v Trstu — en gold. zunaj Trsta.

Mi mu privoščimo iz dna srca, da bi si pridobil na podlagi zarisane programa mnogo prepričanih somišljenikov, veliko uspeha in bi se boreč se za naš zapuščeni delavski, kmečki in obrtniški stan ob strani vrlega „Eco del popolo“, kojega hvalijo njegova dela v Furlaniji — združen s slovenskimi krščansko-socialnimi listi krepolo ustavljal pretečemu nvalu socialne demokracije. Odpiraj tudi ti ljudstvu oči, prepričaj je, da so socialni-demokrati, da jih je veliko gnjezdov v Trstu in v Miljah, da nas hočejo pogubiti, ne zabi omeniti, da si pri njih Lah in Slovenci segajo v roke, izvolivši si svojim kandidatom Učekarja. Bridka resnica! Oni tabor nas osramoti, tam se dela za skupen smoter, en cilj — tam vlada sloga — tam je disciplina ali red. Res je, da je eden naš vodnik. Ta je naš sedanji slavljeneč Lev XIII, pred katerim se, občudovaje njegove nauke, spoštljivo uklanja vodja socialistov — po mišljenju in delovanju Rimu sovražni Bebel, kakor razvidimo iz njegovoga zadnjega govora v Kottbusu na Sleškem. Eden in isti je naš načrt po Encikliki „Rerum novarum“. A kje je med nami sloga — kaka disciplina. Edino tega nam ne dostaja in s tem vse, ker brez sloge ne napravimo ničesar, izrabljamo sicer naše moči, tudi zagozdimo morda za par let sedaj odprto pot, skupno vderočega sovražnika pa gotovo ne ustavimo. Pozabiti bi morali, kar je bilo in začeti ločiti dejstvo od slučajnega, postranskega, načelo od osebe, dolžnosti prve vrste od umestnega v drugi vrsti! Začni za nas res novo leto, nova pot proti slogi! Toliko za rojstvo enemu in za novo leto drugemu!

(Op. ured.: To je tudi naša najsrčniša želja. Po skupnem delu na krščanski podlagi v blagor delavskih stanov hrepenimo tudi mi. Vsakdo se potezuj za blagor lastnega naroda, a ne delaj krivice drugemu. Z jedno besedo krščansko načelo na celej črti nas druží, kakor nasprotnike druží brezversko. potem postane tudi krščansko-socialna četa nepremagljiva.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Sprava na Kranjskem. V petek so se pričeli dogovarjati odposlanci obeh slovenskih deželnozbornih klubov o spravi. „Slov. Narod“ je *nastavil revolyer narodni stranki*. Zato gojimo prav malo, *upanja*, da se ustanovi res sprava med pripravajočimi brati.

Nagodbni provizorij in kvota sta rešena potom cesarskih odlokov. Do 31. dec. 1898 ostane vse pri starem, vse pogodbe in nagodbe z Ogersko, kakor tudi kvota. Kakor dosedaj donašali bode 70 odstotkov k skupnim stroškom, a Ogrji uživali 70 odstotkov pravic. To je sad nemške in social-demokratske obstrukcije.

Ministerski predsednik Gautsch je povabil nemške poslance s Češkega na pogovor radi jezikovnih naredeb. Tudi s češkimi zastopniki se je dogovarjal. — Nemški listi zahtevajo naj Gautsch popolnoma ustreže Nemcem. In mi Slovani naj molčimo?

Slovani na Dunaji so priredili velik shod nižjeavstrijskih Slovanov proti sklepu dež. zbora nižjeavstrijskega, da mora biti nemščina izključni učni jezik na vseh ljudskih in meščanskih šolah v deželi.

Na Ogerskem je pri obravnavi pogodbenega provizorija popolnoma pogorela Košutova stranka, ki se je protivila vsaki pogodbi z Avstrijo. Po s. nostojnosti Ogerske hlepečí neodrešenci so za takrat zopet pogoreli.

Vnanje države.

V vzhodni Aziji se pripravljajo izvanredni dogodki. Nemčija, Rusija in Anglija se druga proti drugi pripravljajo, da varujejo svoje koristi. A tudi Japonci in Kitajci ne mirujejo.

Kuba je dobila svoje ministerstvo. Sedaj je upanje, da preneha boj, ki je Spanijo stal toliko milijonov in toliko krvnih žrtev.

Izseljevanje v Severno Ameriko. Kongres zveznih držav je sklenil predložiti zakon, po katerem se bode od vsakega odrasčenega priseljence zahtevalo popolno znanje angleškega jezika takoj pri vstopu na ameriška tla.

Kaj novega po Slovenskem?

Na Kranjskem. Dež. poslanec g. Iv. Hribar je izstopil iz kluba narodne stranke. — V St. Jerneju so šolski otroci priradili krasno šolsko veselico. — Na Goričici pri Domžalah so v cerkvi postavili kipa bratov sv. Cirila in Metoda. Izdelal ju je kipar Franč. Tončič v Kamniku. Delo je krasno. — V pokoj je stopil veleč. g. dekan Andrej Drobnič v Šmarji. — Na Ostrcu, kostanjeviške občine, je pogorelo osem gospodarjev. Sko-de je čez 10.000 gld. — Triletni Jožef Rut v Mirni Peči si je s svečo zažgal obleko, ter vsled opeklin v kratkih urah umrl. — Na Kranjskem je mnogo občin s razsvetlavo proslavilo biserno mašo sv. Očeta. — Pri dopolnilni volitvi v okrajno bolniško blagajno ljubljansko so zmagali krščanski socialisti.

Na Stajerskem. — Veleposestnik g. Iv. Rogina je potrjen za načelnika okrajnega zastopa slovenjegraškega. — Dne 1. jan. se je otvorilo novo mariborsko okrajno sodišče. — Pri sv. Lovrencu nad Mariborom je žandarm s sabljo posekal mladeniča, s katerim je celo noč popival. — Pogorelo je graščinsko gospodarsko poslopje v Račah. Zažgala sta dva delavca. — Na starega leta dan je v Trbovljah padel delavec Fr. Kolesšek v premogokopu 30 metrov globoko ter ostal pri priči mrtev. — V Vuhredi je pogorela hiša posestnice Marije Kovač. Stanovaleci so si skozi okno rešili življenje. — V Kozjem je po nesreči brat ustrelil sestro.

Na Koroškem. — V Rožeku je po hudi borbi prvokrat pri občinskih volitvah zmagala slovenska stranka. — V Pliberk pride za notarja g. J. Svetina, rodom koroški Slovenec. — Novi deželni predsednik g. pl. Fraydenegg je koroškim liberalcem dokaj po volji. Iz tega koroški Slovenci lahko spoznajo pri čem da so. — Vrlo kat. polit. društvo je ob praznikih zborovalo po raznih krajih. Le v Borovljah so socialni demokratje kazali svojo cilko.

NOVICE

Gorica.

Čenjene naročnike prosimo, da nam pošljejo naročnino. Prijatelje lista pa, da list širijo med ljudstvom. Za manj premožne stane list le 1 gl.

Gg. naročnikom! Današnja izdaja je vsled zaprek v tiskarni zakasnela za en dan. Prosimo oprostjenja.

Cesarjev dar. Presv. sesar je dovolil iz svoje zasebne blagajne 100 gld. podpore za popravo zvonika v Čepovanu.

† Preč. msg. Frančišek Avgustin Košuta je umrl novega leta dan. Pokojni bil je blag značaj, priljubljen v vseh krogih, posebno usmiljen do ubogih.

Rajni mons. je bil rojen v Gorici 19. feb. 1833. Bil je sošolec ranje. prevzv. nadškofa Alojzija. V mašnika je bil o-svečen 25. febr. 1856. Kapelanoval je 6 let v Šmarjah; od 1. 1863-69 je bil vikarij v Lokovcu, potem dekan v Bovcu, ter 12 let župnik-dekan v Ločniku. Po-tem je prišel za stolnega kanonika v Gorico ter postal župnik velike cerkve in dekan za goriško okrožje.

Pokojni je bil predsednik slov. Alojzijevejšča, član zastavljavnice; zastopal je tudi cerkev v okrajnem šolskem svetu goriškem. Bil je plemenitega značaja ter je posebno rad podpiral dobrodelne namene. Bog mu podeli večno plačilo!

Umrl je č. g. Ivan Makarovič dne 4. t. m. v Kanalu. Jetika je mlade-mu duhovniku prestrigla nit življenja. Po enoletni službi moral je stopiti v za-časni pokoj. Voljno je prenašal trpljenje, sedaj pa vživa večno plačilo. S. m. v. l.!

Umrl je večerj ob 7 uri v Mirnem tamošnji kapelan č. g. Ivan Pelicon. Mladi gospod je sicer vedno bolehal, a pred par dnevi je obolel za vnetjem, ka-teru mu je prestriglo nit življenja. Sve-tila mu večna luč!

Naměstnik ekse. grof Goëss v Gorici. Novi naměstnik je bil v ponde-ljek in torek v Gorici, Obiskal je dež. glavarja Franč. grofa Coroninija, kapi-telskega vikarja msg. Jordana, pred-stojnike višjih uradov, državna poslance dr. A. Gregorčiča in Alf. grofa Coronin-ja ter nekatere zasebnike. Drugi dan je sprejemal razne urade.

Ob tej priliki je novi naměstnik imel daljše razgovore s člani obeh dežel-nozbornskih klubov v svrhu sprave v de-želnem zboru. Do določenih sklepov še ni prišlo.

Na večer prvega dne je bil na gla-varstvu uraden obed. Na to je sledila soareja, h kateri se je zbralo vsa odlično občinstvo.

Pripomniti moramo, da si je na-mestnik ogledal tudi Catinellijevo vojašni-co, ki naj bi služila za slovensko šolsko poslopje.

Dal Bog, da novi naměstnik naše razmere spozna v pravi luči ter potem energično poseže v zamotane razmere.

Šolskim nadzornikom za tominski okraj je imenovan vadnični učitelj v Go-rici g. Valentin Kumar.

Umrl je v Celovcu grof Aleksan-der Christalnigg, oče tudi pri nas pozna-nega rodoljuba slovenskega g. grofa O-skarja Christalnigg-a, Blagemu možu na-še sozajle.

Vabilo k občenemu zboru društva „Sloga“, ki bo v četrtek 20. januarja ob 11. uri predpoludne v prostorih goriške Čitalnice, tržna ulica št. 12, I. nad-stropje, z naslednjim dnevnim redom: 1. nagovor predsednikov in odborovo letno poročilo; 2. računni društvenih zavodov in društva; 3. morebitni nasveti; 4. volitev predsednika, 9 odbornikov in 5 na-mestnikov. — Kar ima priti na dnevni red po nasvetu društvenikov, mora se predsedniku naznaniti vsaj osem dni pred občnim zborom. Društven račun je 14 dni pred občnim zborom pristopen društve-nikom pri g. denarničarju Val. Kanclerju. — V Gorici, 2. januarja 1898. Dr. A. Gregorčič, predsednik.

„Sloga“ — sloga. Na četrtek 20. t. m. je sklican občni zbor političnega društva „Sloga“, katerega naj bi se po našem mnenju udeležili društveniki v kolikor mogoče obilnem številu. Kdor ni še pristopil temu za naš narodni razvoj in mnogostranski napredek važnemu društvu, naj stori to do tedaj; in kdor je zaostal z letnino 50 kr., naj poravnava svoj dolg prej ko prej, da se mu ne bodo kratile članske pravice. Društven denar-ničar je g. Valentin Kancler, učitelj v pokoji in hišni posestnik, ulica Boschetto št. 10.

Na tem občenem zboru treba, da se goriški Slovenci tesneje združimo; kajti časi so resni in zahtevajo združeno moč vsega naroda, da se v bran postavi so-vražnim navalom, ki pretijo vzeti mu vero v večnost, njegovo premoženje in narodni obstanek. Treba, da na tem občenem zboru volimo odbor ki društvo poživiti in spravi v tok z modrimi ukrepi one moči, ki zdaj spijo in le čakajo, da jih kdo vzdrami ter jim odkaže torišče, na katerem jim je delovati.

Ozje združenje je po našem mnenju mogoče; od naše strani mu ne delamo nikake ovire. Nikdo ne more trditi, da smo manj narodni ko drugi, ali manj odločni v brambi narodnih pravic ko kdor koli. A enako se zatrjuje od druge strani, da stoji na podlagi katoliških na-čel ter da je vedno pripravljena potegniti se za svobodo cerkve in za svetinjo ka-toliške vere. Tedaj smo skupaj, ako je vse tako! Ozje združenje nam olajša se-danji predsednik, o katerem smo prepri-čani in ne dvomimo, da stavi v prvo vrsto katoliško vero in da se bori z vso odločnostjo za pravice svojega naroda.

Naj bi ne bile te naše besede klic vpijočega v puščavi; marveč padle naj bi na rodovitna tla in naj bi pognala nam prepotreben sad: konečno popolno spravo in združenje vnačelih, namenih in dejanju.

Volilni shod v goriški čitalnici. Veleuč. g. drž. in dež. poslanec dr. A. Gregorčič je sklical volilni shod dne 2. januarja v prostore goriške čitalnice. Občinstvo vseh stanov se je udeležilo v ogromnem številu. To je pač dokaz, da se naše ljudstvo zanima za pojave na političnem polju. Poročal je g. poslanec o najnovejših dogodkih v dež. zboru: o izstopu, oziroma, zakaj se niso udeležili slov. poslanci sej dež. zbora, kakor smo že zadnjič poročali. Prijemal, pa je po-sebno vlado, katera ima sredstev dovolj, a se ni niti zganila, da bi uredila naše razmere in omogočila našim poslancem vstop. Osvetlil pa je tudi v pravi luči, in razkrinkal lažnjivi in hinavsko-fari-zijski manifest ital. poslancev. Potem je poročal o dogodkih v drž. zboru, katere so naši čitatelji že ob kratkem v listih čitali. Občinstvo je izrazilo zaupanje svojim poslancem.

„Primorec“ in delavski shod. Ob zadnji krščansko-socialni delavski shod se je prvi obregnil goriški „Primorec“. Zasmehljivo piše o krščansko-socialnem edino zveličavnem nauku. Mi ne odgo-varjamo, ker pisava se sama obsoja. Po-zivljamo pa urednike „Primorca“, da ob-javijo oni nauk, po katerem mislijo or-ganizovati delavske stanove in jim po-magati iz bede. Da ga imajo smo gotovi, ker ga je „Primorec“ že ponujal, pa le pod pogojem, ako se nanj naroči zadostno število delavcev. Radovedni pa smo, kak-

šen je njih edino zveličavni delavski e-vangelij? Torej na dan z njim!

„Goriško budalo“ hujska. Že zad-njič smo omenjali kako „Sentinella“ hujska k upor. „Budalu“ je protest ital. dež. poslancev vse premehek, „so lepe besede in dobre, ki pa ne snamejo niti ene pajčevine raz zid“. Jaz bi drugače — si misli „budalo“.

Le očitneje pa v naslednjem. „Cor-riere“ pripoveduje, da se je ustavila pred „Belim zajcem“ kočija s parom belih konj, okrašenih — čujte grozo — z „rus-skimi“ trakovi, (belim modrim rudečim). Glasovi oseb so se stinjali z trakovi. Ne vemo pravi „Corriere“ kdo so bili oni, katerim očitvidno ugajajo *panslavistične demonstracije*, vemo pa da Slovenci ničesar ne opuste, da bi ne vznemirjali Go-ricice in njenih meščanov.

„Budalo“ pa si več dovoli. Mi mo-ramo, pravi samozavestno, pa dostaviti, da so Goričani predobri, da se puste vzne-mirjati, *čas bi bil* da odvržemo prazne besede, katere nič ne pomagajo in mesto, da obdolžujemo, da — take stvari za-tremo. Kako? — Razlage ni treba. Okoli budala so mladiči, kateri imajo gorko kri: Ne bi škodilo — nekoliko „knaj-pove — vode“.

Corriere še mrtvih ne pusti na miru. V odprt grob preč. msg. Košute luča kamenje svoje strasti, katero nosi do vsega, kar nosi slov. ime.

Babice za uboge. Municipij določil je za uboge IV. zdravstv. okrajja babico Katarino Andrič, katera stanuje v ulici Cocevia št. 2.

Strop se je odtrgal. V stolni cerkvi v Gorici odtrgal se je na novega leta dan nad altarjem M. B. na levi strani velik del ometa na stropu in pa-del z velikim ropotom na cerkev. K sreči se je godilo to ob 1. uri popoldne, ko ni bilo razun cerkvenika, ki je nekaj popravljaval, nobenega človeka v cerkvi. Cas bi bil, da se v stolni cerkvi, kaj popravi!

Italijanski poslanci so poslali svojim volilcem oklic, v katerem se hu-dujejo, da so vsega krivi — Slovenci. Pač presmešno!

Goriška ženska podružnica dru-zbe sv. Cirila in Metoda ponovi v so-boto 15. januarja t. l. ob 8. uri zvečer koncert s živimi podobami in petjem, pri katerem bode sviral oddelek vojaške godbe tukajšnjega pešpolka št. 47. Do-hodki koncerta se obrnejo v prid „Slo-ginim“ učnim zavodom in „Šolskem do-mu“. Vstopnina za odrasle 30. kr.; za dijake in otroke 20 kr.; Sedeži v prvi vrsti à 1 gl.; v tretih vrstah na divanih à 50 kr.; na stolicah sedež à 20 kr. Sedeži se bodo prodajali že v četrtek, petek in soboto v prodajalnici gospoda Antona Jeretiča v Gorici. — Z ozirom na blagi namen koncerta se priporoča visokodošni radodarnosti

Načelnistvo.

Deželni davki za leto 1898. Za-časno pobiranje deželnih davkov za leto 1898. je po predlogu deželnega odbora potrjeno z Najvišjim ukrepom z dne 29. t. m. — Ti davki so: a) doklada po 10% na skupno svoto vse državne zem-ljarine. b) doklada po 12% na skupno svoto državne najemnine, hišarine. c) doklada po 15% na obrtarno in doho-darino izvzemši osebno dohodarino. d) doklada po 20% na užitnino mesa, vina in mosta. e) davščine 50% kr. od vsa-kega hektolitra, na drobno potočenega piva. in f) davščina 18 kr. od vsacega litra na drobno potočenih zganjin, nave-djenih v I členu. B. II. točka postavbe 18. maja 1875 (drž. zak. št. 84) in 10 kr. od vsacega litra na drobno potočenih zganjin omenjenih v 2. točki postavnega člena.

Telefon na kolodvoru. Od prvega prosinca 1898. je odprt na tukajšnji že-lezniški postaji telefon, ki veže to postajo z mestom. Naročniki na telefon ga zamo-rejo rabili v najnih železniških zadevah.

Umrl je okrajni viši komisar g. Karol Cumar. Služboval je zadnji čas pri tominskem glavarstvu. R. i. p.

Sunek — uzrok smrti. Neka 66. letna Ana Kulot, perica Podturnom je razobešala svoje perilo na mejo. — Isto je delala njena tovaršica Antonija Doljak. Kar se rado godi, je prišlo med njima kmalu do prepira in suvanja. Mlajša Doljak sune tako nesrečno svojo tovaršico, da je ona omahnila na tla. Nadaljevala je Kulot še nekaj časa svoje delo. Doma pa se je čutila slabo. V ne-kaj urah bila je — mrtič. — Gotovo ne ena ne druga ni mislila, da pride tako daleč.

Hraniti so začeli mestni očetje goriški, ker so ukrenili, da ura na cerkvi na Travniku ne bo več po noči razsvet-ljena. — Ko bi le kje drugje tudi hra-

nili — posebno pri komisijah in drugih utokih itd. proti slov. soli.

Novi koleki. Z novim letom so se začeli prodajati novi koleki, kateri so pa jako nežni. Treba je z njimi ravhati ka-kor z vtilim jajcem.

Judeževi groši. Svojim očem bi skoraj ne verjel. A tu je črno na belem v žid. „Corrieru“ od 1. t. m., kjer opi-suje delovanje „Lege“, — *Adrijanski odsek je dal 1. 1897, 6537 fl. kandidatom za učiteljstvo in duhovstvo* . . . Kaj po-menijo ti judeževi groši?

Da capo. Ves Israel je divjal zo-per Slovence o priliki otvoritve dež. zbora. — Neprekosljiv je seveda „Cor-riere“. Njegovi članki so sistematična zbirka psolv, kar jih sploh premore bla-žena — avita coltura. — Neka mu bude.

Neverjetno. „Ed.“ piše, da je 13. okt. 1897, oddala neka tržaška trvdka tržaški pošti dopisnico, na kateri je bilo napisano jasno: *Peema pri Gorici*. Dopis-nica je prišla v Gorico. Iz Gorice pa so poslali dopisnico v *Bombay v Indiji*. Nekdo pa je zapisal potem poleg besede „pri Gorici“: „*Peonia United States*: V Gorici torej poštni uradnik ne ve, kje je Peema!! Bog ve kolikrat je že morebiti šel skozi Pevmo, ali pa celo v Pevmi srkal rujno briško kapljico! In pri vsem tem išče Pevmo na dalnjem Vstoku. Never-jetno v resnici!

Vrli Solkaneci so novega leta dan v proslavo biserne maše Leona XIII raz-vetlili svoje hiše. Čaroben je bil pogled na razviliteno vas. Pripravili so tudi umetaljni ogenj, a zadržal jih je dež. Slava vrlim Solkanecem!

Božičnica. Voditeljstvo papirnice v Podgori napravilo je svojim delavcem mednarodno božičnico, pri kateri [so bili otroci delavcev obdarovani.

Kdo verjame? Mernik je v večini italijanski, trobi v svet — goriška ži-dinja in roti „Lego“ naj ustanovi ital. šolo, da se prepreči znarodenje toliko italijanske dece. — Zraven seveda mora plačati ceho — „italianofoh“ — slov. župnik. Uboga Karolina, koliko skrbi; za celo Italijo — trpi.

Iz Mirna. Dne 28. in 29. t. m. smo imeli tukaj zopet občinske volitve, ker so bile one meseca junija t. l. vni-čene. Čeravno je vladajoča stranka vse poskusila, da bi zmagala, vendar je si-jajno propadla in sicer leto s že v drugič Kacega duha so možje te stranke, razvidi se iz necega pisma brez podpisa, kjer stoji črno na belem, da „sveti vpliv du-hovnikov spada v 13. stoletje“, torej ne v razsviljeni 19. vek. Po tem takem so oni, na katere duhovniki še kaj vplivajo, mračnjaki, ki so zaostali v omiki in na-predku za celih 600 let. Ljudje božji, strmite nad modrostjo naših medroslovcev in hodite k njim se učit, kakor hodijo nekatere ženske še vedno poslušat modre svete naše stare „svete žene“. Kakor se sliši, proti volitvi zopet vložke utok. Radovedni smo, kaj pa zdaj iztaknejo, in ali bo gosposka to vedno trpela!!

V Renčah je na praznik sv. treh kraljev po popoldanski službi božji pri-redil g. deželni poslanec in odbornik dr. Tuma shod tamkajšnjih zidarjev in po-sestnikov, katerim je v prav poljudni besedi skoro 2 uri časa razlagal:

1.) zgodovino vipavske železnice.

Ker se bode ta že meseca marca t. l. začela graditi, je prav toplo pripo-ročal renčkim zid. mojstrom in zidarjem, da bi si osnovali zidarsko zadrugo. Zdru-ženi v zadrugo bi lahko prevzemali na celi železnični črti vsa zidarska dela.

2.) Pojasnoval je namen obrtne in trgovske zadruge v Gorici ter tudi to vsem na srce polagal.

3.) Je razložil važnost zavarovalnic za govejo živino v posameznih občinah in zvezo takih zavarovalnic v okraju ali celi pokrajini.

Roparski napad na Trnovem.

Iz Trnovega nam pišejo: Poštni sel s Trnovega je nesel novega leta dan pošto iz Solkana na Trnovo. Ko je šel po ovina-ku kake pol ure pod Trnovem, počil strel in poštni sel je dobil kroglo v levo nogo, druga pa mu je predrta poštno torbo. Sel je srečno ubežal do prve hiše. Zgu-bil je precej krvi, vendar ni posebne ne-varnosti. Poštni sel nosi prvega dne v mesecu plačo v trnovskem gozdu službu-jočim c. kr. gozdarjem. Tudi na dan no-vega leta je imel mnogo denarja seboj.

Napadovalec je gotovo hlepel po denarji. Tolovaja dosedaj še niso zasledili.

„Hranilnica in posojilnica“ v Šempetru pri Gorici imela bode svoj letni občni zbor dne 30. januarja 1898. ob 3. popol. v dvorani „Slovenske zveze“. Dnevni red: 1. Poročilo tajnika in bla-gajnika; 2. Odobrenje letnih računov; 3. Sprememba pravil; 4. Slučajnosti. Odbor.

Iz Šempetra. Dne 9. t. m. zboroval je kat. bralno in pevsko društvo „Slovenska zveza“ v Šempetru na svojem letnem obnem zboru. Zbor je bil sklepčen. Novi odbor se je sestavil tako le: g. Jožef Morvic, predsednik; g. Anton Jakonič, podpredsednik; g. Friderik Brumat, blagajnik; g. Matija Lovrenčič, pevovodja in odbornik; g. Frančišek Knave, tajnik; g. Peter Brumat in g. Blažica Andrej, namestnika. Obnem zbor je sklenil na predlog g. tajnika naj odbor skrbi za mesečen poduččen shod. — Upamo, da se bo to tudi zgodilo. Na de'lo!

„Okrajna posojilnica in hranilnica v Kanalu“ registrirana zadruga z neomejeno zavezo, je pričela delovati dne 3. t. m. Ta dan je bila slovesna sv. maša, da bi Bog dal svoj blagoslov. Uradne ure so vsaki torek in četrtek od 10—12 ure.

Obreštuje uloge po 4½ gl., izposojuje na vknjižbo po 5½ gl., na poroštvo po 6 gl.

Vse veleč. gg. razumnike v kanal. okraju uljudno prosimo naj blagovolijo to koristno ustanovo ljudstvu primernim potom priporočevati.

Načelnikstvo okrajne posojilnice v Kanalu.

Bralno in pevsko društvo v Ročinju. Pod geslom: vse za vero, dom, cesarja ustanovilo se je v Ročinju „Bralno in pevsko društvo“, ki šteje že nad 70 udov. V načelnikstvo smo si izvolili oba preč. gg. duhovnika, nadučitelja, 2 moža in 2 mladeniča. Letnina je določena na 1 krono, je toraj zelo nizka, to pa radi tega, ker izposojujejo „Društvo“ skoraj vse časopise prvi trije omenjeni odborniki. Bog daj mlademu društvu vspeh in rast!

Zločin ali nesreča? 2. jan. t. l. zjutraj je našel nek kmet blizu Chiopris-a v Furlaniji mrtvo truplo fhanč. stražnika Mauricija Pač — v potoku. Puška je stražniku manjkala.

Neprijeten pozdrav? Ko je pretečeni teden, v sredo zvečer, živžgal „lukamatija“ po nasipu med mostom in podgorskim hribom, priletel je dve pesti debel kamen v okno vagona, porušil šipe in prifrčal med preplašene potnike. — Kdo si je dovolil to nevarno tarčo — za svoje lučanje se ne ve.

Vrta žena. Neki jezičnej v Komnu se je drznil neko ženo v njenej lastni hiši (gostilni) hudo žaliti na časti enkrat in drugič. Na prvo žaljenje se je ona branila le z besedo; na drugo je pa poštena žena in mati moža tako fino ocvrkala da jo je ves osramoten kar domov popihal, in še na misel mu ni prišlo, da bi si zadostenje iskal pri sodišču.

Živela taka krepostna žena!

Velika nesreča zgodila se je večeraj, 8. t. m., v Velikemdolu. Občinarji so robotili in popravljali občinske poti; potrebnih grušč so kopali izpod neke meline. Ta se pa kar nepričakovano utrga in podsuje vse delavce. Trije so mrtvi, dve poročeni ženi in en mladenič; trije pa ranjeni, izmed katerih so enega na nogah hudo pomeščenega odpeljali v bolnico. Pravijo, da bi bila nesreča malo poprej lahko veliko večja, bilo je baje pri delu zdolej kakih 15 ljudi. Gotovo ni bilo previdno pod tako melino grebsti in kopati in pa v takem, deževnem vremenu.

S Krasa nam pišejo: Dne 2. januarja umrl je v Kosoveljah pri Pliskovici g. Jožef Mesar, 77 let star. Bil je še na praznik sv. Stefana pri sv. maši. V sredo potem se ga je lotila huda pljučnica in v nedeljo je mirno v Gospodu zaspal. Bil je skrben oče svojih družini in sploh vzgleden v vsem svojem obnašanju. Ravnal se je vedno po besedah: Molj, delaj in bodi varčen! Z velikim veseljem je čital knjige podučne in nabožne vsebine in to še zadnje dni svojega življenja. Bog nam daj veliko takih mož!

Strokovno predavanje. V 12. in 13. decembra bil je v Devinu državni strokovni učitelj vinorej g. A. Čotič in je razlagal tukajšnjim vinorejcem, kako treba gojiti in cepiti divje ameriške trte. Poučeval je tako jasno in popularno, da ga je lahko vsakdo umel. Le škoda, da ga je bilo malo poslušalcev. Iz Devina so bili skoraj vsi, a iz okolice jih je bilo malo, dasi jim je bilo pred naznanjeno. Obljubil je, da pride drugo leto še in bo nadaljeval svoj poduk. Kmetje ravnajte se po njegovih nasvetih!

Podmelec napreduje. Kakor se sliši, osnovali so si vrli Podmelčanje tamburaški zbor. To je za pogorsko vas velikega pomena! Posebno, če se pomisli, kako težko si naš kmetič prisluži denarjev za davke in druge znane in neznanne potrebe — zdaj pa še tamburice! Kdo jih plačaja? In kje časa dobiti, da se bo

tamburaški zbor res *slišal*? Vse ovire in zapreke premaga neizrečena požrtvovalnost in pogum vrlih Podmelčanov. Zato, predragi tamburaši, le vrlo naprej: začetek je težak, a sadovi so prijetni. Pa tudi petja ne smete opuščati: Lepo petje bistri razum, vedri srce! Kakor sem slišal, šteje vaš zbor 18 pevcev in pevk z organistom vred. — Daj Bog, da se to število ne zmanjša, pač pa da se *vsi vkup* pridno učite in napredujete: to Vam želi za novo leto vaš prijatelj.

V Drežnici nad Kobaridom obhajali bodo tudi letos in sicer od 18. do 26. tekočega meseca (januarija) stanovske sv. duhovne vaje. Vodili jih bodo č. gg. lazaristi iz ljubljanske misijonske hiše. — Tamkajšnji č. g. kurat iskreno priporoča to sveto opravilo č. gg. sobratom znancom v „memento“ in pobožno molitev.

Šolska veselica v Podmelcu. Novoga leta dan so priredili podmelski učenci in učenke svojo „veselico“. — Otroško-veseli smo bili vsi, kajti videli in slišali smo mnogo lepega in podučljivega. Vse je bilo primerno otroški veselici; a tudi odrasenci se niso dolgočasilili. Otroci so še precej dobro izdelovali svoje vloge; posebno odlikovala pa sta se nadepolni sinček g. nadučitelja in šestletna Marička Drole — prvi je izvrstno igral svojo vlogo v igri od „starejša Miškota“, druga pa je korajžno deklamovala o „Milki, slovenski deklici“. Da je bila veselica še lepša, pritnili so zraven še domači pevci ter zapeli pod vodstvom č. g. kaplana tri pesni: „Vesela tovarišija“, „Potoki tecite“ in „Nazaj v planinski raj“! No, veselica je napravila tak utis na poslušalce, da mi je moj sosed rekel pri koncu: Takih večerov si še želim! Zato pa hvala vrhim prirediteljem, g. nadučitelju in g. učiteljici, ki se toliko trudita in skrbita za našo šolsko mladino: delo je bilo težko, trud ogromen, a sadovi so — sladki in prijetni, Podmelčan.

Za Alojzijevišče (I. izkaz 1898): Preč. gg. I. Kosovel župnik 5 gld., I. Kalin kurat 12 gld. 50 kr., M. Zucchiatti 10 gl., Iak. Pirih 10 gl., Bl. g. Anton Šinigoj posestnik v Mirnem 5 gl. Bukovski tretjerednik in tretjerednice 5 goldinarjev. Farani Solkanski 35 gl. 36 kr., pl. Grimmer, oberst v Solkanu 5 gl. Skupilo za pšenico nabrano v Drežnici 27 gl. 50 kr. Prebl. g. A. Bader, svečar v Gorici 130 l. vina.

Vsem dobrotnikom Bog obilo prvni! Trst-Istra.

Novi namestnik eksc. grof Goess je na Silvestrov dan prevzel namestništvene posle. Prejšni dan se je bivši namestnik Rinaldini poslovil od uradništva. † **Župnik Jožef Skrl** v Rodiku, v Dolinski dekaniji, je umrl dne 29. m. Svetila mu večna luč!

V Buzetu je bil županom zopet izvoljen samošnji voditelj dr. M. Trinajstič.

Dve veselici priredilo je učiteljstvo slovenske šole v Trstu s svojo šolsko mladino. Deška šola je izvajala Petzovo skladbo: „Potovanje po domovini“. Deklice pa so predstavljale igrokaz: Pastarica iz Lurda. Obe predstavi ste se vršili tako točno in lepo, da so bili iznenadjen in ganjeni vsi navzoči. Vsa čast sestram-učiteljicam.

Imenovanje. Trgovinski minister je imenoval bivšega namestnika pl. Rinaldinija upravnim svetnikom avstrijskega „Lloyda“. 10.000 gld. poleg pokojnine je že dobro mazilo za užaljeno srce!

Brzojavna postaja v Kastvu se je odprla z 1. jan. 1898.

Z nožem so zaboli na Greti v Trstu Blaža Ferluga. V krčmi je prišlo v vinjenosti do prepira, in med pretepom mu je nekdo nož zabodel v prsi.

Nesreče. 27 letni Lazar Krizman je pri razkladanju parknika pri livarni v Škednju padel več metrov globoko. Poškodoval se je hudo. — Na ribjem trgu v Trstu sa je zgrudil Anton Dolce in bil pri priči mrtev.

Ogenj je nastal na parniku „Gottfried Schenkel“ v tržaški luki. V parniku je bilo še 1000 zabojev neočiščene volne. Celo noč so gasili, a ognja še niso udušili. Med gašenjem se je ponesečil jeden gasilec. Škoda je velika.

Stekel pes je ugriznil v Trstu 27 oseb. Po dolgotrajnem lovu ubil je psa neki stražar s sablo. Vse ranjene prepeljejo na Dunaj.

Varujte se tatov. Med tem ko je Ivana Cescutti na sv. treh kraljev praznik pobožno molila pri kapucinih v Trstu izmaknil jej je tat iz žepa mošnjček s 135 gld.

Cvetje s polja modroslovskega, naslov knjigi, ki obsega kratek sestav glavnih modroslovskih nauk. Spisal dr.

Frančišek Lampe. Knjiga podaja v celotnem šopku glavne modroslovske nauke posebno one, ki so za sedanjo potrebo najpotrebnejši in najboljši. Beseda je domača in lahka, vrh tega pa tudi zelo lična. Zato bo knjiga dobro došla ne samo učnim, marveč v obče vsem Slovincem. Posebno bodo srednješolci s pridom čitali to knjigo. Knjiga stane 60 kr. po pošti 5 kr., več, ter se dobiva pri upravnistvu „Dom in Sveta“ v Ljubljani. Slovenci sezite po njej!

Ustanovitev „Slovenskega čebelarjskega društva“ s sedežem v Ljubljani je c. kr. deželna vlada dovolila in že potrdila predložena ji pravila. Vabimo torej slovenske čebelarje, naj zglašijo svoj pristop za sedaj pri kmetijski družbi v Ljubljani in naj ob enem pošljejo letnino po 1 gld O ustanovnem obnem zboru „slovenskega čebelarjskega društva“ obvestitvo ude sčasno.

Strašna založnja. V krčmo „Andemo de Pepi“ v Trstu stopil je neki možak v družbi dveh žensk. Za njimi je vstopil v krčmo neki vojak. Čez nekoliko časa se je jel pomikati proti trojici. Kar na enkrat počil strel trikrat. Vstrelil je vojak na žensko, ki se je grozno ranjena zgrudila na tla. S tretjim strelom pa si je vojak prestrelil glavo ter se zgrudil na tla-mrtev. Vojak je neki Artur Zupančič, ki je imel znanje s ranjenko, so-progo brivca Candottija.

Vladni mameluki. Podoba propalega mameluštva je vladni tržaški „Mattino“. List se greje ob vladnem solncu in spreminja v tem solncu svojo barvo po potrebi: vsake kvatre zagovarja in prodaja druge nazore — pravi časnikarski kameleon. To naj že bo pri njem ni iskati značajnosti.

Toda ta list „dela“ javno mnenje, ta list podučuje vladne kroge o naših primorskih razmerah. Kako pa? Gotovo vrhunec mameluštva je dosegel v članku, katerega je posvetil novemu namestniku grofu Göessu. Med drugim si je brezsravno klečepastvo upalo napisati te le besede: *v naših deželah, združenih pod enim imenom „Primorje“ vladajo najzdravejše, najmirnejše, najnaravnije razmere....*

Za tako gorostasno laž ni pravega imena.

Ne čudimo se potem, ako se tako teptajo pravice našega naroda. Saj možje, kateri tako delajo, kateri *ne poznajo, ali bolje nečejo poznati* temeljnega stavka — pravičnosti, dobijo svoje unete zagovornike v dobro plačanih. lizunskih mamelukih, kateri ako treba, tudi na klatre — lažejo.

V Gorici nimamo takega lista?! — Menda so tudi tako podučeni v visokih vladnih krogih.

Proč z mameluštvom? Resnico pišite, resnico poročajte! —

„Hovder, hovder, hovder“.

ali šaljiva slovnica.

(Sp. A. M.)

Kdo ne pozna naših domačih fazanov (t. j. „piculatov“ ali purmanov)? Dobro živali so — zlasti pečene — pa včasih prav sitne in neumne, da pastirja jezijo. Med drugimi nevsčnimi lastnostmi imajo to, da, če eden zažene svoj „hovder“, brz cela široka tropa zakroka: „hovder, hovder, hovder“.

Nekaj enakega se „vrši“ pri mnogih naših novejših piscih. Da le kje kak nevednež, brezmišljenik, ali domišljivec zapiše kaj tujega, neprimernega ali nepametnega, brz se po vsem pisarskem Izraelu dotični izraz ali stavek ponavlja. To je pravi „hovder, hovder, hovder“. Naj omenim tu za zdaj le memogrede par taci besed in rekov ki se nekaj let zlorabijo in so pravo strašilo v mnogih spisih, n. pr. sigurno, sveže, vršiti, ostavka, zvršetek... Da, prišli smo tako daleč, da nam hočejo usiliti za „Landtafel“ - „deželna deska“ (zakaj ne naravnost deželna „žaganca“?), za, „Rechtsmittel“ - „pravni lek“ (zakaj ne pravni „pilepek ali flašter“?). Čuditi se moramo, da so novejši slovarji take izrodke „registrovali“. (Oj, Marka Pohlina, pridi nam na pomoč!). „Vrši“ pa se dandanes že vse: ples, pogreb, petje, maša, zborovanje in 1000 drugih rečij; v kratkem se celo porečemo namesti „diham“, „govorim“ itd. „vrši“ se v meni dihanje, govorjenje... Gospod župnik pa bo spred altarja oznanjal takole: „Bodočo nedeljo se vrši maša ob 10. uri; nadejati se *morem sigurno*, da pevci *sveže pojó*; če ne, *zapajam* je z odra, ali pa naj g. pevovodja *dá svojo ostavko*“... Razumete ta volapük? Berite pazljivo neke liste, pa najdete vse to v njih, in, če imate še kaj jezikočuta v sebi, „zgrazali“ se boste nad moderno pisateljsko kelobocijo.

Moja prislovica je: „Ridendo dicere verum“ - *šala in uk.* Ker vem, kako se slovnice bojé ne le mnogi dijaki, temuč tudi nedijaki, skušal bom jaz slovnico *šaljivo učiti brez slovnice*, sklicaval se bodem le bolj na zdravi čitateljev *um in jezikočut* pa zahteval, da naj vsak izobraženec s svojo glavo misli ter „hovder, hovder, hovder“ opusti.

(Dalje prihodnjič).

Poslano.*)

Na Dol. Otlici je čipkarska šola. Poučevala v tej šoli Terezija Česnik so-proga Jurija Česnika iz Dola hšt. 79. Visoka vlada pa jo je zaradi pregreškov odstranila.

Nato se je razširila govorica med ljudmi in je zvedel o tem tudi naš prečast. g. kurat, da sem podpisani v družbi še nekaterih gospodov Terezijo Černigoj por. Česnik pri visoki vladi tožil, da je prišla v preiskavo in potem ob službo. Ker pa ni res, da bi bil jaz v kaki dotiki s prvo ali drugo pritožbo, izjavljam, da je to gerda laž in obrekovanje. In ako bi še kdo trosil tako obrekovanje o moji osebi, priseljen bodem sodnijsko postopati.

Na Otlici, dne 7. januarja 1898.

Jernej Bratina,

poses. in trgovec.

*) Za to „Poslano“ ne sprejme uredništvo nobene odgovornosti, razven ko ikor je nalaga tiskovni zakon.

Zahvala.

Za ljubeznipolne dokaze sočutja med boleznijo in ob smrti nepozabnega nam sina, brata in svaka častitega gospoda Jaaneza Makarovič, duhovnika v pokuju, kakor tudi za obilno udeležbo pri pogrebu izrekamo podpisani vsem sorodnikom, znancom in prijateljem svojo najudanejšo zahvalo.

Zlasti se zahvaljujemo č. duhovščini, g. c. kr. uradnikom in županstvu. Bog plačaj!

Zalujoči ostali.

Naročite

nov list

„DELA VSKI PRIJATELJ“

krščansko-socialni list

za delavce na Primorskem.

Cena mu je le 60 kr.; izhajal bode vsak drugi in četrti četrtek mesca.

Upravištvo „Pr. lista“ v Gorici.
Nunske ulice.

Karol Draščik,

pekovski mojster na Kornu v Gorici

zvršuje naročila vsakovrstnega pečiva, tudi najfinejega za nove maše in godove, kolače za birmo in poroke itd.

Vsa naročila zvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov. — Priporoča se za nje svojim rojakom v mestu in na deželi najuljudneje.

„Janus“

vzajemna zavarovalnica za življenje na Dunaju ustanovljena l. 1840.

Zavod zavaruje za slučaj smrti v najraznovrstnejših kombinacijah ter sloni na podlagi vzajemnosti, vsled česar čisti letni dobiček pripade družstvenikom.

V 56 letnem obstanku se je pri zavodu zavarovalo:

101 800 oseb s 130,760.000 gld. kapitala in 825.000 rente.

Članom in njih pravnim naslednikom se je izplačalo 18,400.000 gld.

Na premijah (bonus) se je povrnilo 1,994.000 gld.

Kot zavarovanje za slučaj doživljenja in smrti se posebno priporoča.

a.) zavarovanje glavnice, ki se ima izplačati po 20, 25, 30 ali več letih, ako zavarovanec še živi, ali pa povrnitev vseh vplačanih premij s 4% obresti, ako bi poprej umrli (Tarif II. H.).

b.) zavarovanje glavnice, ki se izplača kedar je zavarovanec dosegel določeno starost, ali pa takoj po njegovi smrti (Tarif II. G.).

Osrednja pisarna je na Dunaju I.

Wipplingerstrasse 30 (Janushof).

Zastop za Primorsko in Kranjsko v Gorici, Via Ponte Isonzo.